

VI ÄR LIVE!

De viktigaste domarna för dig som
upphandlare

Vi är...

Pernilla Rasiwala

- Advokat på ELICI Advokater
- Jobbat med upphandling sedan millenniumskiftet
- Meditation

Hannes Härfast

- Konsult och jurist på EFFSO
- Jobbat med upphandling sedan 2018
- Styrkelyftning

www.rattsfallswebbinarierna.se

Kammarrätten i Stockholm 2025-06-26

Mål nr 1534-25

Får en anbudsgivare åberopa en underleverantörs certifiering?

KamR Stockholm
1534-25

Upphandlande organisation (UM)

Region Uppsala

Upphandlingsföremål

- Bemanningssystem för avrop av hyrpersonal

Grunder för talan

- Avoki Solutions AB (antagen leverantör) saknade egen ISO 27001-certifiering och åberopade istället underleverantörens certifiering
- ISO-certifiering är individuell och exklusiv för det certifierade företaget. Certifiering kan **inte** åberopas via annan aktör
- Avokis anbud borde ha förkastats

KamR Stockholm
1534-25

Kammarrättens domskäl och utgång

- Kravet på ISO 27001-certifiering utgör ett kvalificeringskrav och kan ses som ett krav på teknisk och yrkesmässig kapacitet enligt 14 kap. 6 § LOU
- Det har inte visats att UM undantagit rätten att åberopa annat företags kapacitet, och ingen undantagssituation förelåg
- Utgång: Överklagandet bifölls. Avoki hade rätt att åberopa underleverantörens certifiering; förvaltningsrättens dom upphävdes

KamR Stockholm
1534-25

Vad ska du ta med dig från det här målet

- Tidigare praxis om kvalitets- och miljöledningssystem (individuella, kan inte åberopas via annan) gäller inte automatiskt för alla ISO-certifieringar
- Rätten att åberopa annans kapacitet är central i LOU, begränsningar kräver undantagssituationer
- Tänk igenom ert behov av certifieringskravet: vem ska ha det, ska det säkerställa anbudsgivarens förmåga eller den faktiska utförarens?

EU-domstolen, dom 2025-10-16

Mål C-282/24

Ändras den övergripande karaktären av ett ramavtal när ersättningsmodellen ändras?

EU-domstolen
C-282/24

Upphandlande organisation (UM)

Polismyndigheten (upphandlande myndighet i det nationella målet; tolkningsfrågan hänsköts av Högsta förvaltningsdomstolen)

Upphandlingsföremål

- Bärningstjänster (ramavtal upphandlat 2020)

Grunder för talan

- KKV förde i den nationella domstolen en talan att påföra Polismyndigheten upphandlingsskadeavgift.
- Polismyndigheten och leverantörer hade avtalat om att ändra ersättningsvillkor under avtalstiden: ramen för det fasta priset utvidgades och prisnivåerna justerades
- KKV ansåg att ändringen av avtalet var otillåten eftersom den ändrade ramavtalets övergripande karaktär

EU-domstolen
C-282/24

EU-domstolens domskäl och utgång

- Begreppet "ändring av övergripande karaktär" är inte detsamma som "väsentlig ändring" – det förstnämnda begreppet avser bara ändringar som ändrar ramavtalets föremål eller typen av avtal i grunden
- En ändring av ersättningsmodellen som leder till marginell värdeförändring ändrar inte ramavtalets övergripande karaktär – såvida inte ändringen leder till en grundläggande förändring av avtalets jämvikt
- Tolknings svar: En ändring av ersättningsmodell med marginell totalpåverkan ändrar **som regel inte** ramavtalets övergripande karaktär

EU-domstolen
C-282/24

Vad ska du ta med dig från det här målet

- Möjligheten att ändra ett ramavtal eller kontrakt med "mindre värde" (17 kap. 9 § LOU) ska läsas precis som den står.
- Rekommendation: Ändringsmöjligheterna i LOU bör ses som nödlösningar. Försök hellre att skriva flexibla avtal med tydliga ändringsoptioner, så ändring av avtal inte blir nödvändig.

Kammarrätten i Stockholm 2025-11-24

Mål nr 3675-25

Felaktigt att hänvisa till varumärke i
kravspecifikationen?

KamR Stockholm
3675-25

Upphandlande organisation (UM)

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Upphandlingsföremål

- Konsulttjänster (arkitekt och ljuddesign)

Grunder för talan

- Kravspecifikationen innehöll krav på att BIM-projektering skulle levereras i format kompatibelt med programvaran Revit (varumärkeshänvisning)
- Nordic BIM Sweden AB menade att kravet utgjorde en otillåten teknisk specifikation enligt 9 kap. 6 § LOU och stred mot principerna om likabehandling, proportionalitet och transparens

KamR Stockholm
3675-25

Kammarrättens domskäl och utgång

- Kravet på Revit-kompatibilitet avser att leveransen ska fungera med UM:s befintliga IT-miljö, inte ett krav på upphandlingsföremålet som sådant
- Kravet utgör därmed inte en teknisk specifikation av upphandlingsföremålet. 9 kap. 6 § LOU är inte tillämplig
- Utgång: Överklagandet avslogs

KamR Stockholm
3675-25

Vad ska du ta med dig från det här målet

- Det finns en viktig skillnad mellan att kravställa upphandlingsföremålet och att beskriva rådande tekniska förutsättningar. Varumärkeshänvisningar kan vara ok i det senare fallet
- Ha alltid en ventil. UM tillät alternativa filformat under vissa förutsättningar, vilket påverkade kammarrättens bedömning
- Gör proportionalitetsbedömningar och dokumentera varför kravet är nödvändigt

Kammarrätten i Jönköping 2025-12-09

Mål nr 2779-25

Tillfredsställande förklaringar vid onormalt lågt
anbud?

KamR Jönköping
2779-25

Upphandlande organisation (UM)

Jönköpings kommun

Upphandlingsföremål

- Ramavtal för service, underhåll och reparation av hissanläggningar

Grunder för talan

- ALT Hiss AB (vinnaren) lämnade ett anbud som var ungefär hälften så dyrt som övriga anbudsgivares pris
- Sökande: Upphandlingen gäller säkerhetskritiska tjänster med höga krav på inställetider och leveranssäkerhet
- Förklaringen till det låga priset är alltför svepande och allmänt hållen – utan kalkyler eller beräkningar – och borde inte ha godtagits av UM

KamR Jönköping
2779-25

Kammarrättens domskäl och utgång

- Bedömningen av om en förklaring är tillfredsställande ska göras i varje enskilt fall med hänsyn till upphandlingsföremålet
- Det låga priset i kombination med uppdragets omfattning och avtalsåtagandena ställde krav på ett visst mått av konkretion.
- Vinnarens förklaringar var mycket allmänt hållna, utan kalkyler eller beräkningar. Inte tillfredsställande.
- Utgång: Upphandlingen ska rättas. Vinnarens anbud ska förkastas (med medskicket från KamR att UM skulle kunna ge vinnaren möjlighet att lämna ytterligare förklaringar)

KamR Jönköping
2779-25

Vad ska du ta med dig från det här målet

- Högt ställda krav på avtalsföremålet (såsom korta inställelsetider och stränga säkerhetskrav) höjer ribban för vad som krävs av en förklaring till ett uppfattat lågt pris
- Vår rekommendation: Tänk igenom hur utförandet faktiskt ska gå till enligt ställda villkor när ni fått in ett uppfattat lågt pris.
- Kommer anbudsgivaren klara att leverera tjänster/varor enligt avtalade villkor och offererat pris?

Kammarrätten i Stockholm 2025-10-08

Mål nr 4677-25

Är det tillåtet att förkasta anbud från bolag med kinesiskt ägande?

KamR Stockholm
4677-25

Upphandlande organisation

Arbetsförmedlingen

Upphandlingsföremål

- IT-arbetsplats, klienter och tjänster

Grunder för talan

- Kravspecifikationen innehöll ett krav som innebär att anbud förkastas om det i ägarskaran (direkt eller indirekt) finns representant för land som SÄPO identifierat som hot mot Sverige, med ägar- eller röstandel över 10 %
- Lenovo AB, vars ägarkrets inkluderar kinesiska bolag som överstiger 10 %, förhindrades därigenom att lämna anbud
- Kravet strider mot principerna om likabehandling, icke-diskriminering och proportionalitet samt mot GPA (Världshandelsorganisationens upphandlingsavtal)

KamR Stockholm
4677-25

Kammarrättens domskäl och utgång

- Det finns sakliga skäl att göra skillnad mellan anbudsgivare med koppling till länder som SÄPO identifierat som hot och de som saknar sådana kopplingar – dessa leverantörer befinner sig inte i en jämförbar situation
- Kravet har ett naturligt samband med det övergripande säkerhetskravet; syftet är tungt vägande och mindre ingripande åtgärder har inte visats tillräckligt effektiva
- Kravet strider därmed inte mot principerna om icke-diskriminering, likabehandling eller proportionalitet
- Utgång: Överklagandet avslogs – kammarrätten delade förvaltningsrättens bedömning

KamR Stockholm
4677-25

Vad ska du ta med dig från det här målet

- KR hanterade verkligheten med hjälp av LOU
- Säkerhetspolitiska hänsyn kan utgöra sakliga skäl för krav som annars skulle kunna uppfattas som diskriminerande men kravets utformning måste vara proportionerlig
- Tänk igenom syftet och dokumentera det: vad ska kravet faktiskt skydda mot, och varför är just den valda åtgärden lämplig och effektiv?
- Om det är svårt att formulera kravet själv, följ SÄPOs rekommendationer som stöd för kravställningen

Praktiska tips

Varför överprövar leverantörer?

Affärer handlar mycket om att förstå och hantera människor

Dra nytta av de överprövningar ni är med om

Pernilla Rasiwala

pernilla@elici.se | 070 538 56 88

Hannes Härfast

Hannes.harfast@effso.se | 076 801 01 00

www.rattsfallswebbinarierna.se

Pernilla Rasiwala | pernilla@elici.se | 070 538 56 88

Hannes Härfast | Hannes.harfast@effso.se | 076 801 01 00

Följande bilder utgör extramaterial och var inte en del av föreläsningen. Grattis till extramaterialet, du har förtjänat det!

Kammarrätten i Jönköping 2025-03-06

Mål nr 2779-24

Ett ska-krav är fortfarande ett ska-krav, eller?

KamR Jönköping
2779-24

Upphandlande organisation (UM)

Växjö kommun, Vidingehem AB och Växjö
Fastighetsförvaltning AB

Upphandlingsföremål

- Digital parkering

Grunder för talan

- EasyPark och Mobill uppfyllde inte kravet på att ange startdatum (år, månad och dag) för åberopade referensuppdrag
- UM borde ha diskvalificerat anbuden och tilldelat Parkster AB (sökande) kontraktet

KamR Jönköping
2779-24

Kammarrättens domskäl och utgång

- Kravet på startdatum innebär, utifrån sin ordalydelse, att år, månad **och** dag ska anges.
- Ett ska-krav ska upprätthållas. Det är inte möjligt att efter anbudstidens utgång förändra kravets innebörd med hänvisning till proportionalitetsprincipen.
- Utgång: Rättelse – EasyPark och Mobill kan vid förnyad kvalificeringsprövning **inte** godtas utan att uppgift om startdatum finns. UM visades av KamR på att det finns möjlighet att överväga om komplettering kan begäras.

Vad ska du ta med dig från det här målet

- Obligatoriska krav är obligatoriska att uppfylla. UM kan inte i efterhand omtolka eller bortse från sina krav.
- Ställ inte krav som inte behövs! Var krävet på att ange datum viktigt för att nå målet med krävet eller syftet med upphandlingen?
- Kammarrättens domslut lämnade en öppning för att UM kunde överväga komplettering istället för att förkasta anbud pga. brist. Något som UM senare gjorde. Men det gick som det gick (kolla RW#5 2026).